

ФОРМИРАНЕ НА УМЕНИЯ ЗА ЧЕТЕНЕ НА ХУДОЖЕСТВЕНА ЛИТЕРАТУРА У УЧЕНИЦИТЕ ОТ ВТОРИ КЛАС В ЧАСОВЕТЕ ЗА ЗАНИМАНИЯ ПО ИНТЕРЕСИ

**РАДОСТИНА С. БОЖАНОВА – СТАРШИ УЧИТЕЛ В
СРЕДНО УЧИЛИЩЕ „СВЕТИ СВЕТИ КИРИЛ И МЕТОДИЙ“
ГР. СМЯДОВО, ОБЛ. ШУМЕН
e-mail: sou_smiadovo@abv.bg, тел. 05351/20-90; 0878134692**

Резюме

Докладът представя проектна работа за формиране на умения за четене у учениците от втори клас по време на часовете за работа в занимания по интереси през предходната 2021-2022 учебна година и постигнатите резултати. Описаната практика има за цел да гарантира намаляване процента на учениците, застрашени от отпадане от училище, като ги включва в извънкласни дейности и форми за работа с деца в задължителна училищна възраст. Практиката се реализира в СУ „Св. св. Кирил и Методий“ гр. Смядово и включва дейности, които са свързани с разнообразяване на извънкласните и извънучилищни форми за работа с учениците, базирани на оценка на потребностите и интересите им, което от своя страна допринася за по-пълноценно развитие на потенциала на учениците. Друг важен приоритет е целогодишното обхващане на учениците в дейности, които осмислят тяхното свободно време, подкрепят социалното им включване и намаляват сегрегацията на учениците от ромски и турски произход.

Ключови думи: извънкласна дейност, читателски дневник, творческа дейност, сегрегация, умения.

Въведение

СУ „Св. св. Кирил и Методий“ е училище в гр. Смядово, обл. Шумен. На територията на общината живеят хора с различен етнически произход – българи, турци роми. Голяма част от тях живеят в сегрегирани общности. Много от учениците не комуникират на български език в семейството, не гледат българска телевизия. Български език чуват и говорят само в училище. От друга страна някои от родителите negliжират образователното развитие на децата си, което от своя страна води до честото им отсъствие от училище по неуважителни причини.

Оптималното обхващане и задържане на учениците в училището и пълноценното владение на книжовния български език са едни от основните приоритети залегнали в стратегията за развитието на училището. В тази връзка училищното ръководство и педагогическите специалисти полагат максимални усилия, за да направят училището привлекателно и интересно място за учениците. Нашето училище е оборудвано с модерна и съвременна техника - интерактивни тъч дисплеи, мултимедийни проектори, компютърни кабинети. Това улеснява работата на учителите и дава възможност за използване на различни източници на информация, различни методи на преподаване, което от своя страна повишава интереса на учениците и стимулира познавателната им активност в учебния процес.

С цел да се осмисли и свободното време на учениците, да се подкрепи социалното им включване и да се повиши владението на българския език, през учебната година в училището се сформират различни извънкласни дейности и форми на обучение, в които се включват ученици с различен етнически произход. В много от дейностите в извънкласните форми

активно се включват и родителите на учениците. Целта е не само да привлечем и задържим учениците в училището, а да постигнем и промяна в нагласите на родителите им за осъзнаване важността на тяхното активно и отговорно участие в образованието и живота на техните деца.

Изложение

Едно от големите предимства на четенето е, че развива въображението на децата. Когато наистина вникваме в една книга, си представяме какво правят героите. Представяме си обстановката като реалност. По този начин ученикът има възможността да преживее редица ситуации и да стъпи в обувките на множество герои, до които не би могъл да се докосне в реалния свят. Когато едно дете може да се включи в историята, това му помага да развие съпричастност. То се идентифицира с героите и чувства това, което чувстват те. Учениците започват да разбират емоциите на героите. В по-късен етап от развитието им, това качество е вероятно да ги направи по-добри приятели и по-социални личности.

Началният етап от образованието е периодът, в който се възпитава вкусът към четенето на книги. Ако децата в ранна детска възраст се научат да четат книги, това е за цял живот. Любовта и интересът към книгите се възпитават бавно, но сигурно. Децата се привързват към тях като към приятели. Най-хубавото е, че се изгражда среда от четящи деца и в нея дори тези, които по принцип не обичат четенето, откриват своето четиво, готови са да го представят и препоръчат на останалите. И докато в първи и втори клас учениците броят книгите и страниците, които са прочели, то в по-горните класове те сами избират за четене книга, само заради удоволствието от общуването с нея. Четящите деца с лекота възприемат информацията, която се съдържа в текста, формулират темата му, отговарят на въпросите, свързани с неговото съдържание.

Предложената педагогическа практика бе реализирана в периода от м. март 2022 г. до края на м. май 2022 г. в часовете за занимания по интереси в група ЦДО 2б клас и на заключителното занятие на групите, включени в проект „Подкрепа за успех“ в община Смядово. Този период включва подготовка и същинската реализация. В занятието бяха включени 16 ученици от II б клас – 7 момичета и 9 момчета. 60% от тях са от ромски произход.

Основната цел на практиката е чрез участие в процеса по изработване на читателски дневник, да се повиши мотивацията на учениците за четене. Освен това да се обогати лексикалният запас на учениците, да се развият уменията за правопис, учениците да се запознаят с класически текст, извън заложените в програмата, да се укрепи работата в екип, за да се постигне пълноценна социализация, да се развият естетическите нагласи на учениците, чрез междупредметни връзки, да се обогати общата им култура.

В началото на първи клас установих, че основният проблем при обучението на учениците идва от невладеенето на българския език. В следствие на това се затруднява обучението по всички учебни предмети и усвояването на учебното съдържание в пълнота. Работих допълнително с децата от ромски произход. Използвах разнообразни методи и средства, за да мотивирам учениците си да четат художествена литература и да постигнат високи резултати в учебния процес. В последните месеци от обучението във втори клас констатирах, че четивната техника на много от учениците ми все още не е на необходимото ниво. Учениците нямаха желание да четат книги. Затова взех решение да работя допълнително с тях, а за да им е интересно, планирах дейност, която да е едновременно полезна и забавна – изработване на читателски дневник.

Идеята се породила от това, че един от учениците в класа не знаеше значението на думата „дневник“. Прецених, че реализирането на идеята за изработване на читателски дневник от една страна ще повиши мотивацията за четене на учениците ми, а от друга страна с това ще възпитам у тях естетически вкус, удовлетвореност от изработването на свой продукт. Споделих решението си с ръководството на училището, което откликна на идеята и осигури необходимите материали и консумативи за работа.

Предварителната подготовка се провеждаше по време на консултациите с ученици, в часовете за занимания по интереси, някои етапи от изработването поставях за домашна

работа, както и в извънучебно време. В предварителната подготовка активно си включиха и родителите на учениците.

При същинското изработване на читателския дневник преминахме през няколко етапа:

Етап 1: Подреждане на кът от любими книги. Учениците от класа сами подбраха книгите, които са прочели.

Етап 2: Избор на произведение. Разказът „На гости у хората“ от Константин Константинов. Произведението е съобразено с възрастовите особености на учениците, но не се изучава по предмета.

Етап 3: Запознаване със сюжета на разказа.

Етап 4: Извличане на поука. Извличането на поука е много важен момент. По време на педагогическия си стаж винаги съм учила учениците си, че правото на свобода е много важно за човека. По време на разговорите ни върху сюжета на разказа учениците сами стигнаха до извода, че малкото мече не е щастливо при хората и че никой няма право да отнема свободата на другите.

Етап 5: Сформиране на екип за работа, в който участваха и по-изявени ученици и ученици с трудности при усвояване на материала. Всеки намери мястото си в екипа и заедно работиха в сътрудничество.

Етап 6: Реализацията на проекта започна с изработването на отделните елементи за външното оформление на читателския дневник. С голямо желание учениците избираха и заедно решаваха как да изглежда техният дневник.

Етап 7: Подвързването и цветовото оформление на корицата, дизайнерските решения за приложените материали, изработихме съвместно. Децата обогатиха и задълбочиха познанията си и в области като изобразително изкуство и технологии и предприемачество.

Етап 8: Записахме литературна информация за избрания от учениците разказ „На гости у хората“. Смятам, че читателският дневник трябва да съдържа информация, която да тренира литературни и езикови знания и умения. Предложих на учениците си следният модел за водене на читателски дневник:

1. Заглавие на литературното произведение
2. Автор
3. Главни герои
4. Любим герой – едно изречение за него по модела „Харесвам най – много

, защото

5. Интересни моменти от книгата
6. Каква е поуката в книгата

Етап 9: За лятната ваканция поставих задача на учениците да запишат информация за книги, които са прочели по дадения модел. Изисквания към обема (брой страници) не съм поставяла, но пък мисля да насърча спортния им дух и да направя класация за най-много прочетени книги.

Самооценка на иновативните елементи:

Като ученичка смятах, че читателският дневник е мъчение и губене на време. Но сега като учител мисля, че той може да бъде ценен начин за развитие на някои важни умения – правопис на думите, езикови правила и обогатяване на речниковия запас и не на последно място повишаване самочувствието на учениците.

Реализираният проект се прави за първи път в нашето училище. Моите ученици с удоволствие представиха своите читателски дневници пред децата от община Смядово, включени в групи по проект „Подкрепа за успех“ по време на заключителното занятие по проекта. Помогнаха им и те да си направят такъв. На занятието бяха поканени и родители на ученици. Те помагаша на децата си при външното оформление на читателския дневник. Мисля, че останаха удовлетворени от партньорството ни и доволни от работата на децата си.

Дейността внесе съвсем нов елемент в училищния живот и изгради у учениците устойчиви навици за изработване и попълване на читателски дневник през всяка учебна

година. През новата учебна година използвам читателските дневници на моите ученици за ориентир до каква степен са усвоили правописни, езикови и литературни знания и умения.

Постигнати резултати след приключване на проекта:

- ✓ Повишена мотивация за четене.
- ✓ Повишен интерес към учебния процес.
- ✓ Обогаляване на речниковия запас на български език.
- ✓ Повишаване самочувствието и самооценката на учениците.
- ✓ Пълноценна социализация.
- ✓ Равен достъп до качествено образование.
- ✓ Създаване на естетически нагласи.
- ✓ Усъвършенстване на умения, свързани с междупредметни връзки.
- ✓ Успешно прилагане на иновативен подход за работа в мултикултурна среда.
- ✓ Умения за работа в екип.
- ✓ Формиране на любов и уважение към книгите и знанието.

Представената практика има много предимства. Моите ученици са плахи и неуверени в способностите си. Създавайки своите читателски дневници придобиха нови знания и умения, подобри се самочувствието им и се повиши самооценката им. Практиката е приложима и по други учебни предмети. Възможно е в часовете по човекът и обществото в изработена от децата книга да се вписват важни събития и учениците сами да рисуват илюстрации към тях. Придобитите знания ще са по-трайни, когато учениците използват собствения си потенциал и творческо мислене.

Заключение

Неоспорим е фактът, че извънкласните дейности затвърждават знанията, които учениците са придобили в училище. Включването им в друг тип развиващи личността дейности, без за това да получава традиционната оценка, дава възможност на учителя да прояви творчество, да въздейства със средства, които повишават самооценката и увереността в собствените сили на учениците. Постиженията на всеки отделен ученик, независимо от степента и обема, могат да се противопоставят на „етикетите“, залепени през годините към различните групи от населението. Учениците, участващи в извънкласни дейности, са по-адаптивни, ориентират се по-добре в средата, имат добра самооценка и самочувствие на знаещи и можещи хора. В този смисъл тези деца приемат света като едно положително място, в което възрастните са на тяхна страна, в което могат да развиват талантите си и да изразяват себе си.